

Yayın Tarihi: 30.01.2023 - Yazar: Ferdi Asım Hellaç

Son dönemlerde getirilen vergi afları üzerine değerlendirme

Son 20 yılın 11 inci, Cumhuriyet Tarihinin ise 55 inci affı da 7440 sayılı Kanun ile yasalaşmış oldu. Vergi aflarının bir kısmı kesinleşmiş vergi alacaklarını yapılandıran “**dar kapsamlı**” vergi afları iken, bir kısmı ise kamu alacaklarının yanı sıra henüz kesinleşmemiş durumdaki dava safhasındaki alacakları, matrah artırımını, ortak cari hesabı, kasa hesabı ve stokları da içeren “**geniş kapsamlı**” aflar olarak yasalaştı.

Dar kapsamlı vergi affını geniş kapsamlı vergi affı izliyor olması örüntüyü ortaya koyuyor. Bu durum da ortalama 1,8 yılda bir vergi affının gündeme geleceği beklentisini haklı çıkarıyor. Çıkarılan vergi afları vergiye uyumlu mükelleflere bir nevi ceza olarak, vergiye uyumsuz mükelleflere ise mükâfat olarak dönüyor. Vergi aflarının süreklilik kazanması vergiye uyumlu mükellefleri de uyumsuz yapıyor.

Vergi Aflarının Genel Vergi Gelirleri İçindeki Payı Düşüyor

Vergi afları genel itibarıyla bütçe açığının kontrolden çıktığı, ekonominin dinamiklerinin bozulduğu dönemlerde gündeme geliyor. Maalesef ki bu çok kısa süreli bir çözüm oluyor. Uzun dönemde etkileri daha ağır sonuçlar doğurduğundan bir yenisinin gündeme getirilmesi kaçınılmaz oluyor. Bir nevi kısır döngü.

Getirilen her yeni affın tahsilat etkisi bir öncekine göre düşüyor. **2011** yılında yayımlanan 6111 sayılı Kanun ile geniş kapsamlı getirilen afta vergi tahsilatının toplam vergiye oranı **%10,4** iken **2020** yılında 7256 sayılı Kanun ile yayımlanan afta vergi tahsilatının toplam vergiye oranı **%3,6** **2021** yılında 7326 sayılı Kanun ile getirilen afta ise bu oran **%6,8** olarak gerçekleşti. Bu veriler vergi aflarının genel vergi gelirleri içindeki payının azaldığını gösteriyor.

Vergi Afları Bütçe Açıklarına Kesin Çözüm Getirmiyor

Bütçe bağlandıktan sonra açıklanan asgari ücret artışı, emeklilikte yaşa takılanlar düzenlemesi, yaklaşan seçim sebebiyle finansmana ihtiyaç olduğu açık. Mevcut vergileme düzeni içerisinde vergi yükünü bu finansman ihtiyacı kadar artırmak mümkün görünmediğinden Hazineye kaynak girişi geniş kapsamlı yapılandırma ile sağlanmaya çalışılıyor.

7256 ve 7326 sayılı Kanunlarla getirilen yapılandırmaya ait taksitler halen devam ederken yeni bir af kanununun gündeme gelmesi bütçe açığının kontrolden çıktığını gösteriyor. Keza **2023 bütçesindeki giderlerin artış oranı %56, vergi gelirlerindeki artış oranı %46** olarak öngörülüyor. Vergi aflarının bütçe açıklarına kesin çözüm getirmemekle birlikte yeni vergilerin doğmasına zemin hazırlıyor. Vergi aflarıyla kamu alacağından vazgeçilmesi mükellefe yeni vergiler olarak diğer bir ifadeyle vergi yükü olarak yansıyor.(1)

Orta Vadeli Program (2023-2025)'da vergi yüküne ilişkin olarak 2021 yılı %22,4 2022 yılı %22,3 olarak gerçekleşirken **2023, 2024 ve 2025 yılları için %23,4** olarak öngörülmüştür. Bu öngörüden 2023 ve sonraki yıllarda vergi yükünde artışın olacağı anlaşılmaktadır. (2)

Vergi Afları Hakkında Mükelleflerin Düşüncesi Olumsuz

Yapılan bir araştırmada mükelleflere **vergi aflarına ilişkin düşünceleri** sorulduğunda mükelleflerin **%40,9'u vergi adaletini bozduğunu**, **%37,7'si dürüst mükellefleri cezalandırdığı**, **%14,3'ü devlete güveni sarstığı**, **%4,9'u olumlu veya olumsuz bir etkisinin olmadığını** ve kalan %2,3'ü çok yararlı bulunduğunu ifade etmişlerdir. Diğer bir ifadeyle **mükelleflerin %92,9'u vergi afları hakkında olumsuz düşünceye** sahiptir.

Diğer taraftan aynı araştırmaya göre mükelleflerin çok büyük bir kısmı, **vergi adaletine ilişkin olarak %74,3 ile "çok adaletsiz"**, **%22,9'u "adaletsiz"** olduğunu ifade ederken **vergi adaletsizliğinin en büyük nedeni** olarak **%64,9 ile vergi aflarının çok sık uygulanmasını** göstermişlerdir. Mükelleflerde genel olarak vergi aflarının vergi adaletini zedelediği görüşü hâkimdir. (3)

Araştırma bulgularından da anlaşıldığı üzere mükelleflerin çok büyük kısmı çok sık tekrarlanan vergi aflarının dönüp dolaşıp kendilerine vergi adaletsizliği, ek vergi ve mali yükümlülükler olarak yansıtacağını bilincindedir.

Vergi Adaletini Tesis Etmek Zor Uyumsuz Mükellefi Affetmek Kolay

Yapılan bir bilimsel çalışmada "**demokrasiye geçebilmenin en temel yolunun vergi adaletinden geçtiği**" ifade edilmektedir. Yüksek demokrasi, hukuk, ekonomik gelişmişlik, yüksek refah seviyesi, yüksek insani gelişmişlik düzeyi bütün bunlara ilk ivme kazandıran unsur vergi adaletidir. Vergi adaletini vergi aflarıyla zedelediğimizde ağır aksak olsa da işleyen çarkların her birini bozduğumuzdan dünya çağdaş uygarlık düzeyinden hızla uzaklaşmış oluruz.(4)

Vergi aflarının "**vergi adaletini bozduğu**" biliniyor. Ancak uygulamada vergi aflarında tarihler ve rakamlar dışında her şey aynı, yani diğer bir ifadeyle bir hazır kanun metni var ve o metin yeni vergi affı gündeme geldiğinde revize edilip hızlıca kanunlaşıyor. Sadece tarihler ve rakamlar değişiyor.

2023 yılının ilk yarısında seçim ekonomisi sebebiyle yeni ek vergilere başvurulması zor görünüyor. **Yılın ikinci yarısında ise daha etkin maliye politikaları ve enflasyonla mücadele tedbirleriyle beraber yeni ek vergileri görmemizin kaçınılmaz olduğu anlaşılıyor.**(5)

Özetle;

- bilimsel sonuçlar, vergi aflarına yöneltilen eleştiriler ve mükelleflerin vergi aflarına ilişkin düşünceleri ortada iken,**
- vergiye uyum ve vergi adaleti adına hiçbir şey değişmezken, bir önceki yapılandırmanın taksitleri henüz bitmemişken,**

Ferdi Asım Hellaç Mali Müşavir

yeni bir affın gündeme gelmesi ve kanunlaşması vergiye uyumlu olan mükellefleri de uyumsuz hale getirmez mi?

Ferdi Asım Hellaç
Mali Müşavir

Not: Makale [Alomaliye.com](https://hellac.com) adlı mevzuat sitesinde yayımlanmıştır.

DİPNOTLAR:

- 1- **2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu** "31.12.2022 tarih 32060 (Mükerrer) Sayılı Resmi Gazete"
- 2- **Orta Vadeli Program (2023-2025)** "01.09.2022 tarih 31943 (Mükerrer) Sayılı Resmi Gazete"
- 3- F. A. Hellaç "**Mükelleflerin Vergi Mevzuatı, Vergi Oranları ve Vergi Yüküne İlişkin Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Bakımından Karşılaştırılması**", Vergi Sorunları Dergisi, 360. Sayı (Eylül-2018), ss. 124-137, 2018,
- 4- F. A. Hellaç "**Mükelleflerin Vergi Adaletine ve Adil Bir Vergi Sisteminin Demokrasiye Etkisine İlişkin Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Bakımından Değerlendirilmesi**", Vergi Dünyası Dergisi, 469. Sayı (Eylül/2020) ss. 74-83, 2020,
- 5- **2023 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı** "6294 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı"

YASAL UYARI : İnternet sitemizde yer alan yazıların tüm hakları saklıdır. Ancak yazar ve site kaynağının aktif linkine yer verilerek alıntı yapılabilir. **YAZILAR AYNEN YAYIMLANAMAZ.** Aksi yönde eylemler hakkında **Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki tazminat ve ceza hükümlerinin uygulanması için hukuki süreçler başlatılacaktır.**

Kaynak : <https://hellac.com/blogdetay/son-donemlerde-getirilen-vergi-aflari-uzerine-degerlendirme>
Erişim Tarihi : 10.06.2026